

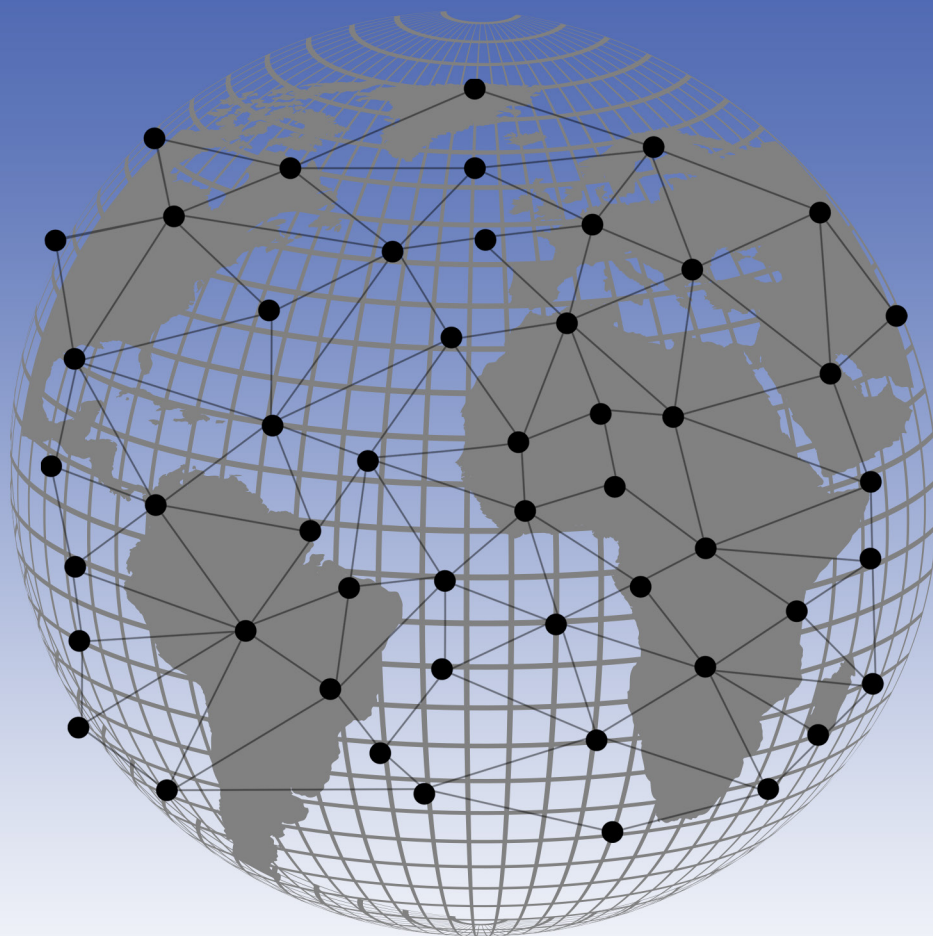

مرکز پژوهش‌های اتاق ایران

پایش تحولات تجارت جهانی (گزارش سی و یک‌ام)

در این شماره می‌خوانید:

- ترکیه در پی اتصال چین به اتحادیه اروپا از طریق کریدور ترنس کاسپین: مسیر دریای خزر، قزاقستان، آذربایجان، گرجستان و ترکیه
- اقلیم کردستان در پی صادرات گاز به اروپا
- تفاهم افغانستان و ازبکستان برای آغاز عملیات اجرایی پروژه ریلی ترنس افغان: اتصال ازبکستان به پاکستان از مسیر افغانستان و کاهش اهمیت ژئواکونومیک چابهار
- امارات صادرکننده بزرگ چای در جهان

خرداد ۱۴۰۱

شناسنامه گزارش

مرکز پژوهش‌های اتاق ایران

عنوان:

پایش تحولات تجارت جهانی
(گزارش سی‌ویک‌ام)

مدیریت اقتصاد کلان و آینده پژوهی

تاریخ انتشار: خرداد ۱۴۰۱

واژه‌های کلیدی: ترکیه، چین، ترنس کاسپین، ترنس افغان، ازبکستان، پاکستان، امارات، چای

نشانی: تهران، خیابان طالقانی، نبش خیابان شهید موسوی (فرصت)، پلاک ۱۷۵

سلسله گزارش‌های "پایش تحولات تجارت جهانی" رویدادهای کلیدی در محیط ژئواکونومیک ایران را مورد بحث و بررسی قرار می‌دهد. در این قالب، رویدادهای کلیدی از منظر تاثیرگذاری بر دیپلماسی اقتصادی و موقعیت ژئواکونومیک ایران مورد توجه قرار می‌گیرند. هدف از تهیه این گزارش که به صورت ماهانه از سوی مرکز پژوهش‌های اتاق ایران منتشر خواهد شد ارائه تصویری روشن از محیط ژئواکونومیک ایران و فرصت‌ها و تهدیدهای ایران در این فضا است.

فهرست مطالب

۵	مقدمه
۵	تحولات جهانی
۷	تحولات منطقه‌ای
۱۲	داده‌های تازه

درآمد

ایران در اقتصاد سیاسی بین‌الملل موقعیتی دوگانه دارد. از یک سو ارتباطات بین‌المللی این کشور به کمترین میزان در دهه‌های اخیر رسیده است. از دیگر سو کشور به صورت مضاعف از تحولات در محیط روانی و عملیاتی اقتصاد سیاسی بین‌الملل متأثر می‌شود. سلسله گزارش‌های "پایش تحولات تجارت جهانی"، با هدف بررسی رویدادهای با اهمیت از منظر تاثیرگذاری بر دیپلماسی اقتصادی و موقعیت ژئواکونومیک ایران، در دو لایه جهانی و منطقه‌ای به رشته تحریر درآمده است. در این گزارش، گلچینی از تحولات اخیر در دولایه جهانی و منطقه‌ای محیط ژئواکونومیک ایران مورد بحث و بررسی قرار گرفته‌اند.

تحولات جهانی

آمریکا در پی تحریم‌های ثانویه علیه روسیه

رسانه‌ها از گفتگوهای درون دولت بایدن برای اعمال تحریم‌های ثانویه علیه صنعت نفت روسیه خبر داده‌اند. صنعت نفت روسیه از سوی آمریکا، کانادا و بریتانیا تحریم شده است، اما اتحادیه اروپا هنوز در مورد تحریم صنعت نفت روسیه به جمع‌بندی نرسیده است.

تحریم‌های آمریکا علیه صنعت نفت روسیه تحریم‌های اولیه است به این معنا که فقط در ایالات متحده قابل اعمال است. واردکنندگان نفت روسیه در کشورهای دیگر می‌توانند به واردات غیردلاری ادامه دهند. اعمال تحریم‌های اولیه نتایج مورد نظر واشنگتن را تاکنون به همراه نداشته است. روسیه همچنان به صادرات نفت ادامه می‌دهد و از این طریق ماهانه به ۲۰ میلیارد دلار درآمد دسترسی پیدا می‌کند. خریداران غیرغربی خرید از روسیه را افزایش داده‌اند. این درآمد نقش مهمی در تداوم تامین منابع مالی لازم برای جنگ روسیه و اوکراین دارد و ایالات متحده می‌خواهد منابع درآمدی روسیه را قطع یا حداقل کاهش دهد. در این راستا اعمال تحریم‌های ثانویه مانند تحریم‌هایی که علیه صنعت نفت ایران اعمال شده، می‌تواند خریداران نفت روسیه در سراسر جهان را در معرض تحریم‌های دولت ایالات متحده قرار دهد و از این طریق ریسک خرید نفت روسیه را به شدت افزایش دهد. البته دولت بایدن در پیشبرد این استراتژی با چالش‌هایی نیز مواجه است. اعمال تحریم‌های ثانویه می‌تواند به تلاطم بیشتر در بازار جهانی نفت منجر شود و مشکل تورم در اقتصاد ایالات متحده را نیز شدت بخشد. بعلاوه در صورتی که ایالات متحده تحریم‌های ثانویه علیه صنعت نفت روسیه را اعمال نماید، کشورهای هم‌چون هند، ترکیه و کره جنوبی با مشکلات کلیدی مواجه خواهد شد. این کشورهای نزدیک به ایالات متحده از خریداران مهم نفت روسیه محسوب می‌شوند. چین به عنوان دومین اقتصاد بزرگ جهان مهم‌ترین خریدار نفت روسیه است. در صورت اعمال تحریم‌های ثانویه اقتصاد چین نیز با مشکلاتی مواجه خواهد شد. این عوامل تصمیم‌گیری برای دولت بایدن را تا حدی دشوار

کرده است. اما از دیگر سو عزم ایالات متحده برای درهم شکستن اقتصاد روسیه و توقف ماشین جنگی این کشور اعمال تحریم‌های ثانویه را به گزینه ای جذاب بدل کرده است. بازار جهانی انرژی منتظر تصمیم جدید دولت آمریکا است.

آمریکا و اروپا در مسیر همگرایی تجاری و فناوری

دومین جلسه شورای تجارت و فناوری آمریکا و اتحادیه اروپا در میانه ماه می در پاریس و به ریاست مشترک وزرای خارجه، بازرگانی، نماینده تجاری آمریکا و مقامات هم تراز از اتحادیه اروپا برگزار شد. این شورا در سال پیش و برای تعمیق همکاری میان اتحادیه اروپا و آمریکا در حوزه های تجاری و فناوری از یکسو و مقابله با چین از سوی دیگر تاسیس شد. اما تحت تاثیر شرایط جدید تمرکز بیشتری بر روسیه یافته است. در نشست اخیر شورا، دو طرف از حل و فصل اختلافات در حوزه تعرفه‌ها به عنوان گام نخست در تعمیق روابط استقبال کردند و شکل دهی به یک بلوک تجاری منسجم، دارای ارزش ها و رویکردهای مشترک برای مقابله با نیروهای مخمل تجارت جهانی که از نظر آنها کشورهایمانند چین و روسیه محسوب می شوند را مورد تاکید قرار دادند. در پایان این نشست طرفین در موارد ذیل به توافق رسیدند:

۱. مبادله گسترده تر و عمیق تر اطلاعات در مورد ممانعت از صادرات فناوری های حساس و حیاتی اتحادیه اروپا و آمریکا به کشورهای تحت تحریم به ویژه روسیه و ایجاد هماهنگی میان سیاست های اتحادیه اروپا و آمریکا در زمینه صدور مجوزهای صادراتی در این حوزه و نیز گسترش همکاری ها در زمینه کنترل های صادراتی به شرکای جدید، فراتر از آمریکا و اتحادیه اروپا.

۲. تدوین نقشه راه مشترک برای نظارت بر روند تحول در فناوری هوش مصنوعی، مدیریت ریسک های این حوزه و تدوین پروژه مشترکی برای کمک به گسترش فناوری هایی که حریم خصوصی کاربران را حفاظت می کند.

۳. ایجاد مکانیسم استانداردسازی مشترک اتحادیه اروپا و آمریکا با هدف تبادل اطلاعات در توسعه استانداردهای بین المللی.

۴. ایجاد یک سیستم هشدار سریع برای بررسی و پیش بینی روندهای مختل کننده در زنجیره عرضه نیمه رساناها و شکل دهی به رویکرد مشترک در زمینه سرمایه گذاری در نیمه رساناها با هدف تامین امنیت و جلوگیری از مسابقه ارائه یارانه ها در این حوزه بین دو سوی آتلانتیک.

۵. ایجاد کارگروهی برای توسعه تامین مالی پروژه های تولید نیمه رساناها در کشورهای مورد اعتماد با هدف افزایش عرضه.

۶. ایجاد یک چارچوب جدید برای شکل دهی به همگرایی در حوزه انتشار اطلاعات به ویژه در پلتفرم های دیجیتال. هدف از این اقدام مقابله با تهاجم دیجیتال روسیه به ویژه ارائه اطلاعات نادرست از طرف روسیه

در هنگامه بحران‌های بین‌المللی است.

۷. شکل دهی به مکانیسم گفتگو در حوزه تجارت و نیروی کار با مشارکت ذینفعان جهت تدوین گزینه‌های سیاست‌گذاری. هدف از این مکانیسم توسعه استانداردهای بین‌المللی در حوزه حقوق نیروی کار و کمک به نیروی کار و شرکت‌ها برای گذار موفقیت‌آمیز به حوزه دیجیتال و توسعه سبز، حفظ قابلیت‌های رقابت‌پذیری در پهنه جهانی و رفاه فراگیر ذکر شده است.

۸. شکل دهی به مکانیسم گفتگو در مورد نگرانی‌های مشترک ناشی از تجارت با کشورهای ثالث، مقابله مشترک با آنها و عدم انجام اقداماتی که می‌تواند به صورت ثانویه به روابط تجاری فرا-آتلانتیکی آسیب زند.

۹. ایجاد مکانیسم سیاست‌گذارانه برای مقابله مشترک با بحران امنیت غذایی ناشی از تجاوز روسیه به اوکراین.

۱۰. تدوین نقشه راه برای تامین امنیت سایبری شرکت‌های کوچک و متوسط در دو سوی آتلانتیک به منظور حفاظت آنها از تهدیدات سایبری.

تحولات منطقه‌ای

ترکیه حلقه وصل چین به اروپا؟

سفر اخیر قاسم توکایف، رئیس‌جمهور قزاقستان، به ترکیه نشانه‌ای از تلاش‌های دو کشور برای گسترش روابط سیاسی و اقتصادی بود. در این سفر بر گسترش تعاملات تجاری از مسیر کریدور ترنس کاسپین تأکید شد. طی این سفر، رئیس‌جمهور قزاقستان از اهمیت ترکیه به عنوان حلقه وصل این کشور و جاده ابریشم به اروپا سخن گفت. در سال‌های اخیر مهمترین کریدور مسیر خشکی جاده ابریشم از طریق قزاقستان و روسیه، چین را به اروپا متصل می‌کرد و کالاهای چینی در این مسیر از طریق خطوط ریلی جابجا می‌شد. با حمله روسیه به اوکراین و تحریم‌های متقابلی که روسیه و اتحادیه اروپا علیه یکدیگر اعمال کردند، حمل و نقل کالا از طریق این کریدور عملاً متوقف شده است؛ به دیگر سخن، جنگ زمینه تداوم مبادلات تجاری از طریق این کریدور را از بین برده است. از همین رو قزاقستان پیشنهاد جایگزینی ترکیه به جای روسیه در جهت دسترسی به اروپا را مطرح کرده است. البته کریدور ترنس کاسپین پیش از این نیز مطرح بوده و به عنوان یکی از کریدورهای جاده ابریشم مورد استفاده قرار می‌گرفت، اما اکنون و با طولانی شدن جنگ بین اوکراین و روسیه و فقدان چشم‌اندازی برای احیای روابط روسیه با اتحادیه اروپا، ترکیه می‌کوشد تا مسیر مهمترین کریدور جاده ابریشم را تغییر داده و خود را به هاب مسیر خشکی این جاده مبدل نماید. کریدور ترنس کاسپین از طریق دریای خزر، قزاقستان را به آذربایجان و گرجستان پیوند می‌زند و از طریق این دو کشور، به ترکیه متصل می‌شود و از طریق ترکیه کالاها به اتحادیه اروپا راه می‌یابند. افزون بر این، ترکیه و

قزاقستان در مورد افزایش حجم تجارت دوجانبه از ۵ میلیارد دلار کنونی به ۱۰ میلیارد دلار در آینده کوتاه‌مدت به توافق رسیده‌اند.

رئیس‌جمهور قزاقستان در این سفر نشست‌های مفصلی با سرمایه‌گذاران ترک برگزار کرد و فرصت‌های اقتصادی قزاقستان را برای آنان تشریح نمود. از دیگر سو، اردوغان گسترش روابط با قزاقستان را در چارچوب همکاری کشورهای ترک‌زبان مورد تأکید قرار داد. ترکیه از دیرباز در پی شکل‌دهی به اتحادیه کشورهای ترک‌زبان بوده است تا با تشکیل یک محور قومی در آسیای مرکزی، نفوذ اقتصادی و سیاسی خود در این منطقه را گسترش دهد. گسترش احساس ناامنی فزاینده کشورهایمانند آذربایجان، قزاقستان، قرقیزستان و ازبکستان از نیات پنهان روسیه در پی تهاجم روسیه به اوکراین، می‌تواند زمینه‌های جدیدی برای نزدیک شدن آنها به ترکیه و تقویت محور ترکی ایجاد نماید.

در حاشیه این سفر، مجمع ترنس کاسپین نیز برگزار شد که در آن وزیر حمل‌ونقل و زیرساخت ترکیه اعلام کرد مسیر دسترسی چین به اروپا از طریق ترکیه، بهترین مسیر محسوب می‌شود. این مقام ترکیه اعلام کرد که مسافت نقل‌وانتقال کالا از طریق کریدور ترنس کاسپین بین اروپا و چین، هفت هزار کیلومتر است و ۱۲ روز به طول می‌انجامد. در حالیکه مسافت نقل‌وانتقال کالا از طریق کریدور چین-قزاقستان-روسیه-اروپا، ۱۷ هزار کیلومتر بوده و ۲۵ روز زمان می‌برد. این در حالی است که مسیر کنونی نقل‌وانتقال کالا از طریق کانال سوئز، مسافتی به طول ۲۰ هزار کیلومتر طی می‌کند. از همین‌رو ترکیه مدعی است که مسیر ترنس کاسپین، بهترین و به صرفه‌ترین مسیر برای دسترسی چین به بازارهای اروپایی است.

وزیر حمل‌ونقل ترکیه اعلام کرده است که این کشور زیرساخت‌های خود را برای تبدیل شدن به هاب جهانی نقل‌وانتقال کالا آماده کرده است. او ضمن اشاره به مزیت جغرافیایی ترکیه، ادعا کرده که این کشور در کانون منطقه‌ای قرار گرفته است که تولید ناخالص داخلی آنها، ۳۸ تریلیون دلار و حجم تجارت آنها حدود ۷ تریلیون دلار است. ترکیه مصمم است با توجه به شرایط جدید، از موقعیت جغرافیایی خود به عنوان حلقه وصل چین به اروپا بهره‌برداری بیشتری نماید. کوشش‌های ترکیه در شرایطی صورت می‌گیرد که کریدور چین-آسیای مرکزی-غرب آسیا که از ایران عبور می‌کند، بر مبنای مطالعات بانک جهانی، بهترین کریدور برای اتصال اقتصاد چین به اروپا محسوب می‌شود. سکوت ایران و انفعال دیپلماسی اقتصادی کشور در چنین شرایطی، بسیار تعجب برانگیز است.

ترکیه و قطر تجارت ۵ میلیارد دلاری را هدف گذاری کردند

سفر اخیر امیر قطر به ترکیه را می‌توان در تداوم کوشش‌های دو طرف برای تعمیق روابط تفسیر کرد. در این سفر دو کشور بر افزایش حجم تجارت دوجانبه به ۵ میلیارد دلار در آینده کوتاه‌مدت تأکید کردند.

ترکیه و قطر در سال‌های اخیر کمیسیون عالی روابط راهبردی را ایجاد کرده و در قالب آن بیش از ۸۰ سند همکاری امضا کردند. قطر یکی از حامیان مالی مهم ترکیه به شمار می‌رود. قطر با تأمین مالی قابل توجه، در کاهش بحران‌های مالی ترکیه موثر بوده است. از دیگر سو ترکیه در سال‌های اخیر بدل به مهمترین حامی نظامی و سیاسی قطر در جهان اسلام شده است. دو کشور در افغانستان و لیبی همکاری نزدیکی دارند.

امارات در پی سرمایه‌گذاری گسترده در هند

اخیراً دبیر شورای سرمایه‌گذاری خارجی امارات به هند سفر کرد. انگیزه این سفر، بررسی روند اجرایی شدن موافقت‌نامه جامع همکاری اقتصادی میان دو کشور بوده است. این موافقت‌نامه از آغاز سال ۲۰۲۲ اجرایی شده است در این سفر، مقام اماراتی اعلام کرد که چند حوزه را به عنوان حوزه‌های اولویت دار برای سرمایه‌گذاری در اقتصاد هند تعریف کرده است؛ این حوزه‌ها عبارتند از: فناوری اطلاعات، برنامه‌نویسی، خدمات بهداشتی، داروسازی، حمل‌ونقل دریایی، زیرساخت‌ها و توسعه مستغلات. نیروی انسانی کارآمد و کیفی هند در حوزه فناوری اطلاعات از مزیت‌های مهم این کشور محسوب می‌شود و امارات می‌کوشد با سرمایه‌گذاری در این حوزه و استفاده از نیروی انسانی کیفی هند، موقعیت خود در انقلاب چهارم صنعتی را بهبود بخشد.

هند در حوزه تجارت و سرمایه‌گذاری، شریک راهبردی برای امارات محسوب می‌شود. ۱۳ درصد از صادرات غیر نفتی امارات، راهی بازار هند می‌شود. مجموع سرمایه‌گذاری امارات در اقتصاد هند، ۱۸ میلیارد دلار است. این رقم امارات را به جایگاه نهمین سرمایه‌گذار بزرگ در اقتصاد هند ارتقا داده است؛ از دیگر سو، هند ۸ میلیارد دلار در اقتصاد امارات سرمایه‌گذاری کرده است که ۶ درصد مجموع سرمایه‌گذاری‌ها در اقتصاد امارات را تشکیل می‌دهد. دو طرف در قالب موافقت‌نامه مشارکت جامع اقتصادی، هدف بلندپروازانه افزایش حجم تجارت دوجانبه به ۱۰۰ میلیارد دلار تا سال ۲۰۲۷ را ترسیم کرده‌اند.

سرمایه‌گذاری ۴ میلیارد دلاری امارات در یونان

سفر اخیر نخست وزیر یونان به امارات نتایج اقتصادی مهمی در بر داشت. در این سفر توافق دو کشور مبنی بر سرمایه‌گذاری ۴.۲ میلیارد دلاری صندوق ثروت ملی امارات در مشارکت با دو شرکت دولتی یونان در اقتصاد این کشور اعلام شد. سرمایه‌گذاری امارات در بخش‌های زیرساخت، انرژی‌های تجدیدپذیر، کشاورزی، فناوری‌های نوین، علوم زیستی و بهداشت صورت می‌گیرد. در سال‌های اخیر مناسبات امارات و یونان متأثر از رقابت استراتژیک دو کشور با ترکیه رو به توسعه بوده است. علیرغم آنکه ماه‌های اخیر روابط ترکیه و امارات رو به بهبود رفته است به نظر می‌رسد امارات همچنان تمایل دارد تا اهرم یونان را علیه ترکیه حفظ نماید.

اقلیم کردستان در پی صادرات گاز به اروپا

جنگ اوکراین تغییراتی فزاینده در ژئوپلیتیک جهانی گاز ایجاد کرده است. اتحادیه اروپا به طور فزاینده در پی کاهش وابستگی به گاز روسیه برآمده است و روسیه می‌کوشد بازارهای جایگزینی برای گاز صادراتی به اتحادیه اروپا بیابد. در شرایط جدید کشورهای که از منابع گازی برخوردارند می‌توانند در ژئوپلیتیک گاز ایفای نقش بیشتری نمایند. این امر اغلب دارندگان گاز را به تحرک وا داشته است. در این میان کشورهای دارنده گاز در خاورمیانه استراتژی گازی خود را با توجه به شرایط جدید باز تعریف می‌کنند. اقلیم کردستان عراق در همین راستا می‌کوشد تا خود را به عنوان یکی از گزینه‌های صادرات گاز به اروپا مطرح کند. نخست وزیر اقلیم کردستان در ماه مارس در دیدار با با همتای بریتانیایی خود کوشید این منطقه را به عنوان یکی از گزینه‌های کاهش وابستگی اروپا به گاز وارداتی از روسیه مطرح نماید.

اخیراً از سفیر روسیه در عراق در واکنش به تکاپوی اقلیم کردستان گفته است که روسیه هیچ مخالفتی با صادرات گاز اقلیم به اتحادیه اروپا ندارد. روسیه از سرمایه‌گذاران مهم در صنایع نفتی اقلیم کردستان محسوب می‌شود. از همین رو نگرانی‌هایی در مورد مخالفت روسیه با صادرات گاز این منطقه به اتحادیه اروپا در رسانه‌ها مطرح شده بود. در صورتی که اقلیم کردستان از توانایی صادرات گاز به اتحادیه اروپا برخوردار گردد، موقعیت آن در در معادلات اقتصادی و سیاسی منطقه بهبود خواهد یافت.

پاکستان روابط تجاری با هند را احیا می‌کند

نخست وزیر جدید پاکستان در یکی از اولین اقدامات خود در حوزه دیپلماسی اقتصادی نماینده تجاری به هند اعزام کرده است. نماینده تجاری پاکستان در هند احتمالاً در راستای احیای روابط تجاری دو کشور کوشش خواهد کرد. روابط تجاری هند و پاکستان از سال ۲۰۱۹ که هند موقعیت ویژه کشمیر را به عنوان یک منطقه خودمختار لغو کرد و سلطه دولت مرکزی بر این منطقه را افزایش داد از سوی پاکستان تعلیق شد. پیش از آن در سال ۲۰۱۸ حجم روابط اقتصادی بین دو کشور حدود ۳ میلیارد دلار بود که بخش عمده‌ای از آن را صادرات هند به پاکستان تشکیل می‌داد. اما در سال ۲۰۲۰ حجم تجارت دو کشور به ۳۰۰ میلیون دلار کاهش یافت که ۲۹۵ میلیون دلار آن صادرات هند به پاکستان بود. بانک جهانی پتانسیل روابط تجاری دو کشور را حدود ۳۵ میلیارد دلار برآورد کرده است.

واردات محصولات کشاورزی از هند می‌تواند به پاکستان کمک شایانی نماید، به ویژه در شرایط فعلی که این کشور با تورم دورقمی در اقتصاد مواجه است و آثار تورمی در محصولات کشاورزی نیز رو به افزایش است. این امر به ویژه در مورد گندم مصداق دارد. پاکستان ۶۰ درصد گندم مورد نیاز خود را از اوکراین و روسیه وارد می‌کند، اما در شرایط کنونی واردات از این کشورها با مشکلات جدی مواجه است و هند می‌تواند به عنوان یک جایگزین مطرح باشد. در صورتی که پاکستان بخواهد از منابع غیر از روسیه، اوکراین یا هند گندم وارد

نماید هزینه واردات ۲۵ درصد افزایش خواهد یافت.

افزون بر این دولت شه‌باز شریف بر خلاف دولت عمران خان، دیپلماسی اقتصادی را در کانون توجه خود قرار داده و می‌کوشد با طیف بیشتری از کشورها مناسبات اقتصادی را افزایش دهد. در صورت احیای روابط تجاری هند و پاکستان احتمالاً پاکستان مجوز صادرات هند به افغانستان را نیز صادر خواهد کرد. در چنین سناریویی اهمیت بندر چابهار بیش از پیش کاهش خواهد یافت، زیرا هند از طریق پاکستان به بازار افغانستان دسترسی خواهد یافت، امتیازی که هندی‌ها همواره در پی آن بودند و پاکستان هیچ‌گاه رضایت به چنین اقدامی نداده است.

امنیت اقتصادی پاکستان به طور فزاینده‌ای در معرض چالش قرار می‌گیرد و دولت این کشور اقدامات مختلفی برای کاهش چالش‌ها در پیش گرفته است. احیای روابط تجاری با هند می‌تواند یکی از این گزینه‌ها باشد.

طالبان مسیر جایگزین چابهار را پیگیری می‌کند

وزیر خارجه طالبان اخیراً در گفتگویی با معاون نخست وزیر و وزیر تجارت ازبکستان بر توسعه شبکه راه آهن میان دو کشور تاکید کرده است. بر مبنای اظهارات مقامات طالبان، دو کشور در مورد توسعه ترانزیت و به ویژه راه آهن ترمز- مزار شریف- کابل- پشاور به تفاهم رسیدند. بر مبنای این تفاهم تا یک ماه دیگر عملیات اجرایی پروژه ریلی موسوم به ترنس افغان آغاز خواهد شد. کریدور ریلی ترانس افغان از ازبکستان آغاز شده و در افغانستان از مزار شریف- سمنگان- پلخمیری کابل- لوگر و جلال‌آباد عبور می‌کند و سرانجام به پشاور پاکستان می‌رسد. این مسیر که پاکستان نیز به شدت در پی اجرایی شدن آن است مسیر جایگزین چابهار محسوب می‌شود. در قالب این کریدور ازبکستان از مسیر افغانستان به کراچی پاکستان متصل می‌شود و به آبهای آزاد دسترسی پیدا می‌کند و از دیگر سو پاکستان از طریق افغانستان به آسیای مرکزی دسترسی بهتری پیدا می‌کند.

در این میان افغانستان به عنوان حلقه وصل ازبکستان و پاکستان ایفای نقش می‌نماید. مذاکرات در مورد اجرایی شدن این کریدور از مدتها پیش آغاز شده است. طرف‌ها توانسته‌اند موافقت اولیه بانک توسعه آسیایی و برخی دیگر از منابع بین‌المللی را برای اجرایی شدن این طرح اخذ نمایند. در صورت اجرایی شدن این طرح اهمیت ژئواکونومیک چابهار بیش از گذشته کاهش خواهد یافت.

تمرکز عمان بر هیدروژن سبز

دولت عمان برای پیشبرد برنامه‌های خود در حوزه تولید انرژی‌های پاک و تجدیدپذیر شرکت دولتی جدیدی در حوزه هیدروژن سبز تاسیس می‌کند. عمان امیدوار است با راه‌اندازی این شرکت و تولید هیدروژن، موقعیت اقتصادی آن به عنوان یکی از تولیدکنندگان سوخت تجدیدپذیر تثبیت شود. کشورهای حوزه خلیج

فارس در سالهای اخیر توجه فزاینده‌ای به انرژی‌های تجدیدپذیر از جمله هیدروژن صورت دادند. اخیراً عربستان سعودی احداث بزرگترین مجتمع تولید هیدروژن در جهان را آغاز کرد.

داده‌های تازه

درآمد کانال سوئز رکورد زد

درآمد کانال سوئز در ماه آوریل ۲۰۲۲ به بالاترین میزان در تاریخ این آبراه رسید. در این ماه کانال سوئز ۶۲۹ میلیون دلار درآمد داشت، ۱۹۲۹ فروند کشتی از این آبراه عبور کرد که نسبت به ماه آوریل سال ۲۰۲۱ ۶،۳ درصد رشد را نشان می‌دهد. به لحاظ وزنی نیز در این ماه ۱۱۴ میلیون تن کالا از این کانال عبور کرد که بیشترین میزان در تاریخ این کانال محسوب می‌شود. در آوریل ۲۰۲۲ نسبت به مدت مشابه سال ۲۰۲۱ میزان عبور و مرور کشتی‌های کانتینری از این کانال ۹ درصد افزایش یافته است، در حالی که میزان عبور نفتکش‌ها ۲۵ درصد و میزان عبور کشتی‌های حامل ال‌ان‌جی ۱۲ درصد افزایش یافته است.

کانال سوئز پرتددترین کانال بین‌المللی است که حدود ۱۳ درصد از تجارت کالایی جهان از طریق آن جابجا می‌شود و ۳۰ درصد تجارت کانتینری جهان از طریق انتقال پیدا می‌کند. ارزش کالاهای نقل و انتقال یافته از طریق این کانال در سال حدود یک تریلیون دلار است. مجموع درآمد دولت مصر در سال ۲۰۲۱ حدود ۸۸ میلیارد دلار بوده است که بخش مهمی از آن از طریق کانال سوئز، حواله‌های ارسالی از سوی نیروی کار مصری در کشورهای دیگر تامین شده است. در سال ۲۰۲۱ کانال سوئز با درآمد ۶،۱۴ میلیارد دلار سهمی حدود ۷ درصدی در درآمدهای مصر داشته است.

جنگ اوکراین مهمترین دلیل رشد چشمگیر درآمدهای کانال سوئز است، زیرا از یک سو باعث شده تا اتحادیه اروپا تمایل کمتری به واردات نفت از روسیه داشته باشد و واردات از کشورهای خلیج فارس را افزایش دهد و از دیگر سو روسیه نفت بیشتری را راهی بازارهای آسیایی نماید. علاوه بر این افزایش واردات گاز قطر از سوی اتحادیه اروپا نیز در افزایش درآمدهای کانال موثر بوده است. در صورت تحریم نفت روسیه از سوی اتحادیه اروپا پیش‌بینی می‌شود درآمدهای کانال سوئز بیش از این نیز افزایش یابد. علیرغم افزایش قابل توجه درآمدهای کانال سوئز در پی جنگ اوکراین، اما این جنگ بر کلیت اقتصاد مصر تأثیرات منفی قابل توجهی داشته است. این جنگ صنعت توریسم این کشور که به شدت به توریست‌های روسیه و اوکراین وابسته بوده را دچار مشکل کرده است. مهمتر آنکه مصر به شدت به واردات گندم از روسیه و اوکراین وابسته است و در شرایط کنونی ناامنی غذایی این کشور را تهدید می‌کند. افزایش درآمد کانال سوئز تنها جنبه‌های مثبت این جنگ برای مصر بوده است.

امارات صادرکننده بزرگ چای در جهان

آمارهای جدیدی که دولت امارات منتشر کرد نشان می‌دهد این کشور در میان پنج صادرکننده بزرگ چای در جهان جای گرفته است. امارات پس از چین، سریلانکا، کنیا و هند در رده پنجمین صادرکننده بزرگ چای در جهان قرار گرفته است. این کشور در سال گذشته به ۱۵۴ کشور جهان چای صادر کرده است. مجموع صادرات چای این کشور در سال ۲۰۲۱ به ۱,۸ میلیارد درهم رسیده است. از این میزان ۱۲۸ میلیون درهم صادرات مجدد بوده است. در سه ماهه نخست سال جاری میلادی حجم صادرات چای امارات به ۵۸۶ میلیون درهم رسیده است.

طالبان در پی خودکفایی نفتی

دولت طالبان از استخراج بیش از ۱۰ هزار تن نفت خام در دو ماه گذشته از حوزه نفتی آمودریا خبر داده است. حوزه نفتی آمودریا در کنار حوزه نفتی فاریاب از مهم‌ترین حوزه‌های نفتی افغانستان محسوب می‌شود. این حوزه سالهاست مورد مذاکره افغانستان و شرکت‌های چینی قرار دارد، اما هنوز شرکت‌های چینی فعالیت چندانی در این حوزه آغاز نکرده‌اند. مقامات طالبان گفته‌اند که شرکت چینی آمادگی کامل برای در اختیار گرفتن بخشی از میادین نفتی حوزه آمودریا را دارد. اما برخی رسانه‌ها از فسخ قرارداد با شرکت چینی خبر داده‌اند.

با وجود آنکه هنوز شرکت‌های چینی فعالیت قابل توجهی در این حوزه صورت نداده‌اند شرکت‌های افغانستانی توانسته‌اند ۱۰ هزار تن نفت از این معدن استخراج نمایند. طالبان مدعی است در صورت توسعه بلوک‌های مختلف حوزه نفتی آمودریا نیازهای نفتی افغانستان به طور کامل از داخل تامین خواهد شد.